

MAJANDUSAASTA ARUANNE

aruandeaasta algus: 01.01.2019

aruandeaasta lõpp: 31.12.2019

nimi: Eesti Seksuaaltervise Liit

registrikood: 80102393

tänava/talu nimi, Mardi tn 3
maja ja korteri number:

linn: Tallinn

maakond: Harju maakond

postisihnumber: 10145

telefon: +372 56654313

e-posti address: jaana@estl.ee

veebilehe address: www.estl.ee

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	8
Bilanss	8
Tulemiaruanne	9
Rahavoogude aruanne	10
Netovara muutuste aruanne	11
Raamatupidamise aastaaruande lisad	12
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	12
Lisa 2 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad	14
Lisa 3 Tütarettevõtjate aktsiad ja osad	14
Lisa 4 Materiaalsed põhivarad	15
Lisa 5 Laenukohustised	16
Lisa 6 Tööjõukulud	16
Lisa 7 Seotud osapooled	16
Aruande allkirjad	18

Tegevusaruanne

Eesti Seksuaaltervise Liit (ESTL) on seksuaal- ja reproduktiivtervise ja -õiguste mittetulunduslik eestkosteorganisatsioon Eestis. **Meie eesmärgiks on hoida ja parandada inimeste lähisuhteid, seksuaalelu ja tervist.** Tegutseme selle nimel ennetuse, seire ja sekkumisega; teeme koostööd kodanikuühiskonna eri tasandi organisatsioonidega; räägime kaasa valdkondlike otsuste langetamisel ja viime läbi koolitusi erinevatele sihtrühmadele. Seisame hea selle eest, et kõikidele naistele, meestele ja noortele oleks seksuaaltervisega seotud teave ja heatasemelised teenused kättesaadavad.

Liit asutati 1994 aastal ning kandis kuni juunini 2005 a. nime Eesti Pereplaneerimise Liit (EPPL). Alates 1995 aastast kuulub ESTL Rahvusvahelisse Pereplaneerimise Föderatsiooni (IPPF),

ESTL-i peamised tegevused 2019 aastal olid järgmised:

- Seksuaaltervisealane internetinõustamisteenus
- „Social inclusion of people with problematic sexual behaviour”
- HIV ennetus tööealise elanikkonna seas läbi teadlikkuse tõstmise
- Seksuaalhariduse kättesaadavuse parendamine läbi multifunktsionaalsete veebiplatvormipõhiste koolituste väljatöötamise ja rakendamise Moldovas
- IPPF EN Regional Council korraldamine Tallinnas
- Konverents "Seksuaalsus ja religioon - ühisosa otsides"
- "Sotsiaalsete osalusteatri lavastustega ühiskonnas kahjulike soonormide muutmine"
- Seksuaalhariduslikud koolitused Tallinna koolidele
- Koolitusvaldkond

Seksuaaltervisealane internetinõustamisteenus

Projekti kestvus: 01.jaanuar 2019 a. – 31.detsember 2019 a.

Eelarve: 39 767,20€

Rahastaja: Eesti Haigekassa

Projekti eesmärk:

Tagada Eestis elavatele noortele (14–26.a) kvaliteetse heatasemelise seksuaal- ja reproduktiivtervisealase internetinõustamisteenuse kättesaadavus teabe- ja nõustamiskeskonnas www.amor.ee.

2019 a tegevused:

- Kokku vastati 2019 a. 790-le saabunud küsimusele. Murekirjade arv on võrreldes varasemate aastatega vähenenud (2014 aastal 1700-le, 2016 a vastasime 1263, 2017 aastal 1052-le, 2018 a 826-le kirjale kuid see langus on olnud ka ootuspärane, kuna kodulehe sisu on oluliselt põhjalikum, uuendatud KKK (korduma kippuvad küsimused) nii eesti- kui ka vene keeles ning seetõttu on ka erinevatele probleemidele vastuse leidmine võrreldes varasemaga oluliselt lihtsam.
- 2019 a. olid 74% murekirjade saatjatest tüdrukud ning 26% noormehed, ehk noormehi on sama palju võrreldes 2018 aastaga. Venekeelsete kirjade osakaal oli 11%, mis on taas 1% rohkem aasta varasemaga.
- Enim küsiti taas rasestumisvastaste vahendite kohta (22%, mis on 3% rohkem, kui aasta tagasi), millele järgnesid info teemaline (11%), suhete teemal (7%), STLI (6%), seks (5%), rasedus (5%) ning teisi teemasid vähem.
- Jätkuvalt enamus küsimusi tuleb meile Harjumaa - 49%, järgnevad Tartumaa 18%, Pärnumaa 6% ja Võrumaa, Läänemaa, Lääne-Virumaa 4% ning teistest maakondadest vähem.
- Keskeltläbi on päevas www.amor.ee kodulehel 1000 - 1500 külastust. (Allikas: Google analytics)
- 2019 a viidi läbi 2 päevane suvekool noortenõustajatele (sh internetinõustajatele)
- 2019 a viidi läbi ka kvaliteedihindamine laekunud kirjade osas, mille põhjal võib öelda, et internetinõustamise kvaliteet on jätkuvalt väga kõrge ning meeskonda on haaratud vaid parimad oma ala eksperdid, kes teevad oma tööd suure pühendumusega.

„Social inclusion of people with problematic sexual behaviour”

Projekt kestvus: 01.november 2017 a. – 30.juuni 2019 a.

Projekti eelarve: 119869,71€, millest Kesk-Läänemere programmi toetus moodustab 94 094.72€

Eesti Seksuaaltervise Liit (ESTL) koostöös Soome sihtasutusega Sexpo alustas INTERREG Kesk-Läänemere programmist kaasrahastatud projekti „Social inclusion of people with problematic sexual behaviour” elluviimist.

Projekt on suunatud probleemse seksuaalkäitumisega inimeste nõustamisvõimaluste parandamisele. Projekti käigus selgitatakse välja valdkonnad, kus probleemse seksuaalkäitumisega isikute nõustamises esinevad vajakajäämised; koolitatakse Eesti ja Soome spetsialiste (kokku 80 inimest) probleemse seksuaalkäitumisega isikute senisest tõhusamaks ja tulemuslikumaks nõustamisega ja pilooditakse uusi nõustamisviise ja –tehnikaid probleemse seksuaalkäitumisega isikute sotsiaalse kaasatuse ja tööhõivevõimaluste suurendamiseks.

Projekti käigus arendati probleemse seksuaalkäitumisega inimestega tegelevate professionaalide oskusi ning teadmisi. Projekti planeeriti mitmekülgne õppeplaan, mille tulemusena loodi mitmeid seminare ning koolitusi. Kokku oli koolitustel ja seminaridel osalusi 292, mis oli selgelt planeeritust parem tulemus.

Projekti tulemusena analüüsi Soome ning Eesti nõustamisvajadusi ning õpiti üksteise kogemustest nii veebi- kui ka kontaktnõustamise puhul. Analüüsi ning koolituste abil loodi ka nõustamise pilootprojekt, mille eesmärk oli nõustada probleemse seksuaalkäitumisega inimesi ning nende lähedasi. Algselt planeeritud nõustamiste arvu ei suudetud projektipartneriga koostöös küll täita, kuid suurem eesmärk, aidata inimesi ning nende lähedasi, täideti.

Kokkuvõttes täideti projekti kaks põhilist eesmärki:

- 1) Nõustamisteenused on paremini kättesaadavad ning neid pakutakse kõrgemal tasemel kui enne projekti.
- 2) Probleemse seksuaalkäitumisega inimestel on võimalik elada täisväärtuslikku elu tänu kvaliteetsele nõustamisteenusele.

Seksuaalhariduse kättesaadavuse parendamine läbi multifunktsionaalsete veebiplatvormipõhiste koolituste väljatöötamise ja rakendamise Moldovas

Projekti kestvus: 01.09.2018 - 31.12.2019

Projekti eelarve: 152 012,00€

Rahastaja: Välisministeerium arengu- ja humanitaarabi vahenditest

Projekti otseseks eesmärgiks on tõsta noorte nõustamisteenuste pakujate võimekust noorte seksuaalhariduse ja seksuaaltervise alaste nõustamisteenuste valdkonnas. Eesmärgi saavutamiseks töötatakse projekti raames välja noortenõustajate baaskoolituse moodulid, mis on laetavad interaktiivsesse keskkonda, ning koolitajaraamat, milles kaetud olulisimad seksuaaltervise teemad. Lisaks viiakse Moldovas läbi kolmepäevane noortenõustajate koolitus 2019. aasta sügisel.

Projektis valmisid:

- 1) Koolitajaraamat nii eesti kui ka vene keeles, mida on võimalik näha [SIIN](#).
- 2) E-õppeplatvorm: www.estl-ed.ee

"IPPF Regional Council"

15.-16. juunil 2019 toimus Tallinnas IPPF-i (Rahvusvahelise Pereplaneerimise Föderatsiooni) üldkogu, mis tõi Eestisse seksuaaltervise,

-hariduse ja pereplaneerimisega tegelevad organisatsioonid üle Euroopa ja Kesk-Aasia.

Üldkogu teemaks oli noored ja seksuaalsus digitaalmeedia ajastul. Peamiseks ettekannete arutelu küsimuseks sai küberkiusamine ja kuidas noori selle eest kaitsta?

IPPF-i üldkogu Eestis toimumist aitas rahastada Kodanikuühiskonna Sihtkapital.

Konverents "Seksuaalsus ja religioon - ühisosa otsides"

Reedel, 11. oktoobril 2019 toimus Tartu Ülikooli aulas konverents "SEKSUAALSUS JA RELIGIOON - ÜHISOSA OTSIDES". Konverentsi korraldajateks olid Eesti Seksuaaltervise Liit ja Tartu Ülikooli usuteaduskond.

Konverentsil võtsid sõna teadlased ja erialaspetsialistid nii Eestist kui välismaalt.

Konverentsi välisesinejad Susannah Cornwall Suurbritannia Exeteri ülikoolist ja Sólveig Anna Bóasdóttir Islandi ülikoolist keskendusid oma esinemises kehale ja seksuaalsele ihale kristluses ning seksuaalsele mitmekesisusele ja seksuaalõigustele.

Lisaks otsiti konverentsil vastuseid küsimustele seksuaalsuse ja seksuaalvähemuste kohta pühakirjas. Uuriti, kas evolutsioonibioloogiline lähenemine aitab mõista inimese seksuaalsust ja kas kristlus võiks inimlikku seksuaalsust näha jumaliku ilmutuse ühe asupaigana. Küsiti, kas inimõigustel põhinev uus usk ja millest kõnelevad eestlaste seksuaalkäitumise uuringud.

Konverentsiga tähistas Eesti Seksuaaltervise Liit oma 25. tegevusaastat.

Konverentsi läbiviimist toetas Kodanikuühiskonna Sihtkapital.

"Sotsiaalsete osalusteatri lavastustega ühiskonnas kahjulike soonormide muutmine"

Eesmärk: Eesmärk on edendada soorollide ja stereotüüpide kriitilist ümberhindamist, soolise diskrimineerimise ennetamist ja vähendamist.

Projekti kestvus: 01.10.2019 a - 30.09.2021 a.

Eelarve: 145 288,14€

Projekti rahastab: Projekti rahastatakse Euroopa Liidu õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse programmist (REC 2014 – 2020)

Projekti läbiviimist toetab: Kodanikuühiskonna Sihtkapital

Seksuaalhariduslikud koolitused Tallinna koolidele

Projekti kestvus: 01.veebruar 2019 a. – 31.detsember 2019 a.

Eelarve: 19 962,60

Projekti rahastab Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet

Projekti eesmärk: Tasuta seksuaalhariduslike koolituste läbiviimine Tallinna üldhariduskoolidele, nii eesti kui ka vene keelt kõnelevatele noortele, vanuses 11-19 aastat. 2019 aastal viisid ESTILi koolitajad Tallinnas läbi 182 seksuaalhariduslikku koolitust kokku 2474 koolinoorele: 1355 noormehele ja 1119 neiu.

Koolitusvaldkond

Koolitusvaldkonna eesmärgid:

Koolitusvaldkonna kaugesmärgiks on selle jätkusuutlikkuse tagamine läbi erinevate koolitus- ja loenguprojektide, koostöös erinevate rahastajatega.

Koolitusvaldkonna lähieesmärgiks on: seksuaaltervisealaste kooliloengute pakkumine kõigis vanuseastmetes, koostöös erinevate rahastajatega.

Koolitusvaldkonna sihtrühma hõlmatas:

Erinevaid koolitusi viidi läbi nii õpilastele kui täiskasvanutele. Nende seas 11 seksuaalvägivalla teemalist koolitust ning 3 lastevanemate koolitust lapse seksuaalse arengu teemal.

Lisaks korraldati 2019. aasta sügisel koolitus "Sünnitusabivägivald ning inimõiguste põhised lähenemised seksuaal- ja reproduktiivtervisele."

Meediakommunikatsioon

ESTL 2019 aastal meedias:

- Jaanuaris rääkisime Eesti Päevalehes noorte seksuaalharidusest ning Terevisioonis noorte seksuaalkäitumisest ja statistikast.
- Märtsis tegime pöördumise ja võtsime sõna tol hetkel veel võimaliku koalitsiooni ning nende abordi ja abordieelse nõustamise teemal.
- Aprillis valisime seksuaaltervise edendajaks lastemaja juht Anna Frank-Viron. Meediakajastus Postimehes.
- Mais rääkisime Ringvaates abordiseadusest ja Vikerkaares seksuaalharidusest.
- Juunis toimus IPPFi üldkogu Tallinnas.
- Septembris rääkisime Terevisioonis ja KUKU Raadios rasestumisvastaste vahendite teadlikkusest põlvkondade vahel ja levinud stigmadest.
- Oktoobris toimus konverents "Seksuaalsus ja religioon - ühisosa otsides", millega ESTL tähistas oma 25. sünnipäeva. Meediakajastused tegid Eesti Ekspress, Delfi, Postimees, Kiriku Elu, Eesti Kirik jt.
- Novembris viisime koos sihtasutusega Koos HIV Vastu läbi HIV kiirtestimise nädala üle Eesti. Feministeeriumis ilmus artikkel süütuse ja neitsiikkuse ülistamise ohtlikkuse kohta.
- Detsembris tõime Tervise Arengu Instituudi tevrisekalendris fookusesse seksuaaltervise teema.
- Koostöös VAT Teatriga toimusid „Kiskja“ etendused koos töötubadega „Seksuaalsus ja meie õigused“.
- Valmisid videoklipid noorte nõustamiskeskustest Tallinnas ja Tartus. 2020. aastal plaanime teha klipid ka teiste nõustamiskeskustega.

Koostöö IPPF liikmesorganisatsioonidega

JUHATUSE DEKLARATSIOON

ESTL juhatus on koostanud 2019. a. majandusaasta aruande, mis kajastab õigesti ja õiglaselt ühingu vara, kohustusi ja netovara ning majandustegevuse tulemust ja rahavoogusid. Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud lähtudes Eesti Vabariigi *Raamatupidamise seadusest* ja on vastavuses Eesti hea raamatupidamistava nõuetega.

Vara ja kohustusi on hinnatud kaalutletud ja konservatiivsetel alustel. Raamatupidamise aastaaruande koostamine nõuab hinnangute andmist. Antud hinnangud põhinevad aktuaalsel informatsioonil ühingu seisundist ning kavatsustest ja riskidest raamatupidamise aastaaruande koostamise seisuga. Majandusaastal või varasematel perioodidel kajastatud majandustehingute lõplik tulemus võib erineda käesoleval perioodil antud hinnangust.

ESTL-i juhatus ei ole saanud palka oma tegevuse eest 2019 aastal.

Juhatus hinnangul on ESTL jätkuvalt tegutsev üksus. Juhatus kinnitab 2019 a. aastaaruande koostamise õigsust ja täielikkust.

Tallinnas, 13.aprillil 2020.a.

Marie Abel

President

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2019	31.12.2018	Lisa nr
Varad			
Käibevarad			
Raha	45 476	9 769	
Nõuded ja ettemaksud	12 917	17 095	
Kokku käibevarad	58 393	26 864	
Põhivarad			
Finantsinvesteeringud	612 731	612 731	
Materiaalsed põhivarad	411 803	415 689	4
Kokku põhivarad	1 024 534	1 028 420	
Kokku varad	1 082 927	1 055 284	
Kohustised ja netovara			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Võlad ja ettemaksud	128 701	103 689	
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	36 975	76 294	
Kokku lühiajalised kohustised	165 676	179 983	
Pikaajalised kohustised			
Laenukohustised	495 981	463 981	
Kokku pikaajalised kohustised	495 981	463 981	
Kokku kohustised	661 657	643 964	
Netovara			
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	411 320	419 540	
Aruandeaasta tulem	9 950	-8 220	
Kokku netovara	421 270	411 320	
Kokku kohustised ja netovara	1 082 927	1 055 284	

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2019	2018	Lisa nr
Tulud			
Liikmetelt saadud tasud	759	800	
Annetused ja toetused	196 498	307 036	
Tulu ettevõtlusest	24 320	67 092	
Muud tulud	27 951	10 978	
Kokku tulud	249 528	385 906	
Kulud			
Sihotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	-22 813	-214 000	
Mitmesugused tegevuskulud	-68 150	0	
Tööjõukulud	-119 646	-172 724	6
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	-3 886	-3 886	
Muud kulud	-2	-4	
Kokku kulud	-214 497	-390 614	
Põhitegevuse tulem	35 031	-4 708	
Kasum (kahjum) tütarettevõtjatelt	0	20 000	
Intressitulud	0	4	
Intressikulud	-25 081	-24 794	
Muud finantstulud ja -kulud	0	1 278	
Aruandeaasta tulem	9 950	-8 220	

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2019	2018
Rahavood põhitegevusest		
Põhitegevuse tulem	35 031	-4 708
Korrigeerimised		
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	3 886	3 886
Kokku korrigeerimised	3 886	3 886
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-4 178	3 091
Põhitegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	-14 306	28 548
Laekunud intressid	0	4
Laekumised sihtotstarbelistest tasudest, annetustest, toetustest	38 355	258 829
Muud rahavood põhitegevusest	0	-324 993
Kokku rahavood põhitegevusest	58 788	-35 343
Rahavood investeerimistegevusest		
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivarade soetamisel	0	-14 734
Antud laenude tagasimaksud	0	-87 000
Kokku rahavood investeerimistegevusest	0	-101 734
Rahavood finantseerimistegevusest		
Saadud laenud	2 000	65 200
Makstud intressid	-25 081	-24 794
Muud laekumised finantseerimistegevusest	0	1 278
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	-23 081	41 684
Kokku rahavood	35 707	-95 393
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	9 769	105 162
Raha ja raha ekvivalentide muutus	35 707	-95 393
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	45 476	9 769

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

	Kokku netovara	
	Akumuleeritud tulem	
31.12.2017	419 540	419 540
Aruandeaasta tulem	-8 220	-8 220
31.12.2018	411 320	411 320
Aruandeaasta tulem	9 950	9 950
31.12.2019	421 270	421 270

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

ESTL 2019. aasta raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti finantsaruandluse standarditega, mis tuginevad rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele ja see on koostatud väikeettevõtte aruandluse alusel. ESTL 2019 kasumiaruanne on koostatud Raamatupidamise seaduse lisa 2 toodud kasumiaruande skeemi nr 1 alusel.

Raha

Raha ning raha ekvivalentidena kajastatakse raha kassas ja pangas, nõudmiseni hoiuseid, lühiajalisi (alla 3 kuulise lunastustähtajaga) pangadeposiite ja rahaturufondi osakuid, millel puudub oluline turuväärtuse muutuse risk. Rahavoogude aruandes kajastatakse rahavoogusid äritegevusest kaudsel meetodil. Investeerimis- ja finantseerimistegevusest tulenevaid rahavoogusid kajastatakse otsemeetodil.

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustised

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval kehtinud Europa Kesk Panga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud varad ja kohustused seisuga 31. detsember 2018 on ümber hinnatud eur bilansipäeval kehtinud Europa Kesk Panga valuutakursside alusel. Välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid on kasumiaruandes kajastatud perioodi tulu ja kuluna.

Finantsinvesteeringud

Finantsvaraks loetakse raha, lühiajalisi finantsinvesteeringuid, nõudeid ostjate vastu ja muid lühi- ja pikaajalisi nõudeid. Finantsvara eemaldatakse bilansist siis, kui ettevõtte kaotab õiguse finantsvarast tulenevatele rahavoogudele või ta annab kolmandale osapoolale üle varast tulenevaid rahavoogude ning enamiku finantsvaraga seotud riskidest ja hüvedest. Finantsvara oste ja müüke kajastatakse järjepidevalt väärtuspäeval st päeval, mil ettevõtte saab ostetud finantsvara omanikuks või kaotab omandiõiguse müüdud finantsvara üle.

Tütar- ja sidusettevõtjate aktsiad või osad

Sidus- ja tütarettevõtete aktsiad ning osad ja muud pikemaks perioodiks kui üks aasta soetatud väärtpaberid on bilansis kajastatud pikaajaliste finantsinvesteeringutena. Tütarettevõtteks loetakse ettevõtet, mille üle emaettevõttel on kontroll. Tütarettevõtet loetakse kontrolli all olevaks, kui emaettevõtte omanduses on otse või tütarettevõtete kaudu rohkem kui 50% tütarettevõtte hääleõiguslikest aktsiatest või osakapitalist, kui emaettevõtte kontrollib tütarettevõtte finants- ja tegevuspoliitikat lepingu või kokkuleppe alusel, või kui emaettevõttel on õigus nimetada või tagasi kutsuda enamus tegevjuhtkonna ja kõrgema juhtorgani liikmetest. Investeeringud tütar- ja sidusettevõtetesse on bilansis kajastatud soetusmaksumuse meetodil. Omandatud osaluse soetusmaksumuseks loetakse omandamisel makstud tasu õiglast väärtust ning omandamisega otseselt seotud väljaminekuid. Igal bilansipäeval hindab ettevõtte juhtkond, kas on märke, mis võiksid viidata investeeringute väärtuse langusele. Juhul kui on kahtlusi, mis viitavad investeeringute väärtuse langemisele alla tema bilansilise väärtuse, viiakse läbi vara kaetava väärtuse test sarnaselt materiaalse põhivaraga. Kui selgub, et vara kaetav väärtus on madalam tema bilansilisest väärtusest, hinnatakse investeering alla tema kaetavale väärtusele.

Nõuded ja ettemaksud

Nõudeid ostjate vastu kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses. Ostjatelt laekumata arved on bilansis hinnatud tõenäoliselt laekuvatest summadest lähtudes. Seejuures hinnatakse iga kliendi laekumata arveid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded on kajastatud müüdü toodangu kulus. Ostjatelt laekumata arved, mille maksetähtaeg on ületatud rohkem kui 180 päeva võrra, on kantud kuludesse täies ulatuses. Lootusetud nõuded on bilansis alla hinnatud tõenäoliselt laekuva summani. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumisi kajastatakse ebatõenäoliste nõuete kulu vähenemisena.

Varud

Vara – raamatupidamiskohustuslase valitseva mõju all olev ressurss, mis on tekkinud minevikusündmuste tagajärjel ning mis eeldatavalt toob tulevikus majanduslikku kasu.

Materiaalsed ja immateriaalsed põhivarad

Olulisuse printsiibist lähtudes kajastatakse põhivarana need varaobjektid, mille soetusmaksumus ületab 1000 EUR ja mille kasulik eluiga on üle ühe aasta. Madalama soetusmaksumusega või lühema kasuliku elueaga varaobjektid kantakse kasutusse võtmisel kuluks ning nende üle peetakse arvestust bilansiväliselt. Juhul, kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest olulistest komponentidest,

millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena, määrates neile eraldi amortisatsiooninormid vastavalt komponentide kasulikule elueale.

Materiaalne põhivara võetakse arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnas ja otseselt soetamisega seotud kulutustest. Edaspidi kajastatakse materiaalselt põhivara bilansis selle soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja vara väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Materiaalsele põhivarale määratud amortisatsiooninormid vaadatakse üle, kui on ilmnunud asjaolusid, mis võivad oluliselt muuta põhivara või põhivaragrupi kasulikku eluiga. Hinnangute muutuste mõju kajastub aruandeperioodis ja järgnevates perioodides. Kui vara lõppväärtus ületab tema bilansilist jääkmaksumust, lõpetatakse vara amortiseerimine; amortiseerimist alustatakse uuesti hetkest, mil vara lõppväärtus on langenud alla tema bilansilise jääkmaksumuse.

Kui materiaalse põhivara objektile on tehtud selliseid kulutusi, mis vastavad materiaalse põhivara mõistele, siis need kulutused lisatakse põhivara objekti soetusmaksumusele. Jooksva hoolduse ja remondiga kaasnevad kulutused kajastatakse aruandeperioodi kuludes. Kui materiaalse põhivara objektile vahetatakse välja mõni oluline komponent, lisatakse uue komponendi soetusmaksumus objekti soetusmaksumusele, eeldusel, et see vastab materiaalse põhivara mõistele. Asendatav komponent kantakse bilansist maha. Kui asendatava komponendi soetusmaksumus ei ole teada, hinnatakse maha kantavat maksumust lähtudes asendamise hetke soetusmaksumusest, arvestades maha hinnangulise kulumi.

Põhivarade arvelevõtmise alampiir 1000 EUR

Rendid

Kapitalirendiks loetakse rendisuhet, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule.

Ülejäänud rendilepinguid käsitletakse kasutusrendina.

Kasutusrendi maksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna.

Finantskohustised

Kohustis – raamatupidamiskohustuslase eksisteeriv kohustus, mis tuleneb mineviku sündmustest ja millest vabanemine eeldatavalt vähendab majanduslikult kasulikke ressursse.

Finantskohustusteks loetakse tarnijatele tasumata arveid, viitvõlgasid ja muid lühi- ja pikaajalisi võlakohustusi.

Finantsvara ja –kohustused võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud finantsvara või –kohustuse eest makstud või saadud tasu õiglane väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantsvara või –kohustusega otseselt seotud tehingukulutusi.

Finantskohustused kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses.

Finantskohustus eemaldatakse bilansist siis, kui see on rahuldatud, lõpetatud või aegunud.

Annetused ja toetused

Sihtotstarbelised annetused ja toetused (sh mitterahalised annetused ja toetused) kajastatakse lähtudes juhendis RTJ 12 kirjeldatud sihtfinantseerimise arvestuse põhimõtetest (s.o kajastatakse tuluna siis kui annetus/toetus muutub sissenõutavaks ja annetuse/toetusega kaasnevad tingimused on täidetud).

Tulu kajastamisel rakendatakse

brutomeetodit, st. saadud toetusi ja kompenseeritavat kulu kajastatakse tulemiaruanDES eraldi ridadel. Sihtfinantseerimisega seotud tulud kajastatakse tulemiaruanDES real "annetused ja toetused".

Varade sihtfinantseerimise kajastamisel rakendatakse brutomeetodit, s.t. sihtfinantseerimise abil soetatud vara võetakse bilansis arvele tema soetusmaksumuses ning varade soetamise finantseerimiseks saadud summa kajastatakse bilansis kohustusena kui tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest. Soetatud vara amortiseeritakse kulusse ja sihtfinantseerimise kohustust tulusse soetatud vara kasuliku eluea jooksul.

Sihtfinantseerimisega seotud tulud kajastatakse tulemiaruanDES real "annetused ja toetused".

Mitterahalise toetusena saadud vara võetakse bilansis arvele tema õiglases väärtuses. Tekkiv kohustus kantakse tuludesse vara järelejäänud kasuliku eluea jooksul.

Liikmemaksud ja annetused kajastatakse tekkepõhiselt.

Mittesihtotstarbelised toetused ja annetused kajastatakse tuluna laekumise hetkel.

Tulud

ESTL tulemiaruanne on koostatud Raamatupidamise seaduse lisa 2 toodud kasumiaruanDE skeemi nr 1 alusel.

Tulu – majandusliku kasu suurenemine aruandeperioodil vara lisandumise või suurenemisena või kohustiste vähenemisena, mille tulemusel omakapital suureneb, välja arvatud omanike sissemaksed omakapitali.

Tulu kaupade müügist kajastatakse siis, kui olulised omandiga seonduvad riskid ja hüved on läinud üle ostjale ning müügitulu ja tehinguga seotud kulutusi on võimalik usaldusväärselt mõõta.

Tulu teenuste müügist kajastatakse lähtudes valmidusastme meetodist, teenuse osutamisest saadavad tulud ja kasum kajastatakse proportsionaalselt samades perioodides nagu teenuse osutamisega kaasnevad kulutused.

Intressimaksud kajastatakse lähtudes vara sisemisest intressimäärast.

Kulud

Kulu – majandusliku kasu vähenemine aruandeperioodil vara vähenemise, ammendumise või amortisatsioonina või kohustiste tekkimisena, mille tulemusena omakapital väheneb, välja arvatud omakapitali arvel omanikele tehtud väljamaksed

Lisa 2 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad

(eurodes)

	31.12.2019		31.12.2018	
	Ettemaks	Maksuvõlg	Ettemaks	Maksuvõlg
Käibemaks	1 796		2 223	
Üksikisiku tulumaks		993		2 190
Sotsiaalmaks		1 827		3 734
Kohustuslik kogumispension		95		185
Töötuskindlustusmaksed		132		271
Ettemaksukonto jääk			356	
Kokku maksude ettemaksed ja maksuvõlad	1 796	3 047	2 579	6 380

Lisa 3 Tütarettevõtjate aktsiad ja osad

(eurodes)

Tütarettevõtjate aktsiad ja osad, üldine informatsioon					
Tütarettevõtja registrikood	Tütarettevõtja nimetus	Asukohamaa	Põhitegevusala	Osaluse määr (%)	
				31.12.2018	31.12.2019
10573576	OÜ Seksuaaltervise Kliinik	Eesti	Tervishoid	100	100

Lisa 4 Materiaalsed põhivarad

(eurodes)

				Kokku
	Ehitised	Transpordivahendid	Lõpetamata projektid ja ettemaksed	
31.12.2017				
Soetusmaksumus	129 522	3 625	253 419	386 566
Akumuleeritud kulum	-24 607	-3 625	46 507	18 275
Jääkmaksumus	104 915	0	299 926	404 841
Ostud ja parendused			14 734	14 734
Amortisatsioonikulu	-3 886			-3 886
31.12.2018				
Soetusmaksumus	129 522	3 625	253 419	386 566
Akumuleeritud kulum	-28 493	-3 625	61 241	29 123
Jääkmaksumus	101 029	0	314 660	415 689
Amortisatsioonikulu	-3 886			-3 886
31.12.2019				
Soetusmaksumus	129 522	3 625	253 419	386 566
Akumuleeritud kulum	-32 379	-3 625	61 241	25 237
Jääkmaksumus	97 143	0	314 660	411 803

Lisa 5 Laenukohustised

(eurodes)

	31.12.2019	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Intressimäär	Alusvaluuta
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta		
Pikaajalised võlakirjad						
OÜ Seksuaaltervise Kliinik	495 981			495 981	5	eur
Pikaajalised võlakirjad kokku	495 981			495 981		
Laenukohustised kokku	495 981			495 981		

	31.12.2018	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Intressimäär	Alusvaluuta
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta		
Pikaajalised võlakirjad						
OÜ Seksuaaltervise Kliinik	463 981			463 981	5	eur
Pikaajalised võlakirjad kokku	463 981			463 981		
Laenukohustised kokku	463 981			463 981		

Lisa 6 Tööjõukulud

(eurodes)

	2019	2018
Palgakulu	89 422	129 091
Sotsiaalmaksud	30 225	43 633
Kokku tööjõukulud	119 647	172 724
Sellest kajastatud sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsese kuluna	0	117 138
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	5	7

Lisa 7 Seotud osapooled

(eurodes)

Liikmete arv majandusaasta lõpu seisuga	31.12.2019	31.12.2018
Füüsilisest isikust liikmete arv	90	82

Saldod seotud osapooltega rühmade lõikes

	31.12.2019	31.12.2018
	Kohustised	Kohustised
Tütarettevõtjad	495 981	463 981

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused		
	2019	2018
Arvestatud tasu	26 063	38 714